

OD REDAKCJI

DOI: 10.21697/fp.2017.2.01

Dobiega końca kolejny rok działalności czasopisma „Forum Pedagogiczne”. Z naszymi Czytelnikami chcielibyśmy podzielić się kilkoma informacjami dotyczącymi minionego okresu. Nowymi członkami Rady Naukowej zostali: Janina Kostkiewicz (Uniwersytet Jagielloński), Roman Leppert (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), Naděžda Pelcová (Uniwersytet Karola w Pradze), Joaquim Pintassilgo (Uniwersytet Lizboński), Simonetta Polenghi (Katolicki Uniwersytet Najświętszego Serca w Mediolanie) i Hasan Ünder (Uniwersytet Ankaraki). Dziękujemy im za przyjęcie zaproszenia do współpracy i mamy nadzieję, że będzie ona owocna.

Z niecierpliwością oczekujemy na ogłoszenie wyników parametryzacji przeprowadzonej w tym roku przez rodzimą firmę Index Copernicus International. Jednocześnie złożyliśmy wnioski o przyjęcie do elitarniej międzynarodowej bazy czasopism SCOPUS i otwartej w 2016 roku przez firmę *Thomson Reuters* (właściciela bazy Web of Science) międzynarodowej platformy dla „wschodzących” czasopism – *Emerging Sources Citation Index* (ESCI). Podejmowane działania mają na celu uzyskanie jak najwyższego poziomu Polskiego Wskaźnika Cytowań (PWC), który obok *Journal Citation Reports* (JCR) ma być najważniejszym punktem odniesienia w ocenie parametrycznej czasopism, prowadzonej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Niewątpliwie jednym z ważniejszych czynników warunkujących dający się przeliczyć na punkty sukces naszego czasopisma jest publikowanie tekstów w językach obcych, w tym zwłaszcza w języku angielskim, który obecnie pełni funkcję *lingua franca*. Nie przeceniamy znaczenia tego języka, ale słuszne wydaje się nam posługiwanie się nim do zakomunikowania innym o problemach podejmowanych w polskim dyskursie pedagogicznym i *vice versa* – poznanie z pierwszej ręki tego, o czym dyskutują inni. W tym ostatnim zakresie liczymy na pomoc ze strony nowych zagranicznych członków Rady Naukowej.

Przechodząc do ogólnej charakterystyki zawartości bieżącego numeru, warto najpierw zwrócić uwagę na dział tematyczny. Został on zatytułowany *Aktywność wychowawcza środowiska rodzinnego w kontekście holistycznie ujmowanego zdrowia dziecka*. Jego redaktorką jest Izabela Gątarek. Ona też przygotowała wprowadzenie, które przedstawiamy poniżej.

W dziale *Artykuły i rozprawy* znalazło się 11 tekstów. Ich tematyka jest dość zróżnicowana, jednak da się dostrzec między nimi pewne powiązania. Na nie właśnie chcielibyśmy zwrócić uwagę Czytelników.

Trzy pierwsze artykuły są pokłosiem II Ogólnopolskiego Sympozjum Edukacji Globalnej pt. *Idea sprawiedliwości społecznej i równości w edukacji globalnej*, które

odbyło się na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (WNP UKSW) w dniu 19 maja 2016 roku. Tytułowa sprawiedliwość społeczna jest ich wspólnym mianownikiem. Helena Ciążela nawiąże do *Sprawiedliwość społeczną w edukacji globalnej w perspektywie etyki odpowiedzialności globalnej*; Magdalena Kuleta-Hulboj rozważa *Sprawiedliwość i odpowiedzialność w edukacji globalnej (w narracjach przedstawicieli organizacji pozarządowych)*, Zbigniew Babicki natomiast prezentuje *Sprawiedliwość społeczną w założeniach i działaniach sprawiedliwego handlu*.

W kolejnych czterech tekstach dominuje tematyka pedagogiczno-filozoficzna. W pierwszym z nich Jarosław Gara wyjaśnia, czym jest *Fenomenologiczna kategoria świata życia codziennego jako przesłanka eksplikacji sensów edukacji*. Następny tekst, autorstwa Jana Rutkowskiego, poświęcony jest kontrowersji *Między prawem naturalnym, konwencjonalizmem i wartościami. Pytanie o filozoficzne podstawy wychowania*. Witold Starnawski w kontekście kształcenia moralnego w szkole przypomina starożytną zasadę „*Primum non nocere...*” *Uwagi na temat uwarunkowań edukacji filozoficznej/moralnej*. Na zakończenie tej tematyki Maria M. Boużyk analizuje *Patriotyzm w ujęciu Jacka Woronieckiego: odpowiedzi dla współczesnej pedagogiki*. Jej tekst jest pierwszą z dwóch części rekonstrukcji poglądów filozoficznych wspomnianego w tytule autora na temat edukacji patriotycznej i jej znaczenia we współczesności.

Następne cztery teksty można opatrzyć wspólnym mianownikiem „praktyki wychowawczej”. Przy czym dwa pierwsze mają charakter analiz teoretycznych, a dwa kolejne są raportami z badań empirycznych. Stanisław Chrobak przekonuje, że *Kulturowa tożsamość szkoły salezjańskiej (jest) podstawą wychowania ku życiu wartościowemu*. Jolanta Derbich natomiast w *Rozważaniach o „dobrym” i „złym” wychowaniu* stara się ustalić kryterium różnicujące jedno i drugie wychowanie, czy raczej wychowanie i nie-wychowanie.

Wspomniane dwa raporty z badań to, po pierwsze, artykuł Ewy Kulawskiej, która poddała wersyfikacji empirycznej *Poczucie własnej skuteczności nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej* za pomocą zaadaptowanego przez siebie narzędzia badawczego, po drugie zaś tekst Justyny Siemionow traktujący o *Nowych mediach w edukacji i wychowaniu dzieci i młodzieży z perspektywy wiedzy i działań ich rodziców*.

W dziale *Colloquia* ukazują się cztery teksty w języku angielskim. Autorem pierwszego z nich jest Giuseppe Mari, kierownik Katedry Pedagogiki Ogólnej w Katolickim Uniwersytecie Najświętszego Serca w Mediolanie (Włochy). Jego tekst nosi tytuł: *Christian education as humanistic education? Opportunity and challenge within the secularized culture* i został wygłoszony przez autora w dniu 17 marca 2017 roku na WNP UKSW jako wykład otwarty. W drugim tekście Jolanta Karbowniczek z Akademii Ignatianum w Krakowie prezentuje *Model of laissez-faire and traditional education in the family and school*. Następne dwa artykuły wyszły spod pióra niżej podpisanych. Dariusz Stępkowski przedstawia raport z badania

Study skills acquired by university alumni: counter-analysis of the Cardinal Stefan Wyszyński University graduates' career survey, Emilia Śmiechowska-Petrovskij natomiast omawia dwie kwestie: *The stigmatizing and stereotyping people with blindness. The opposite tendencies*.

Zgodnie z dotychczasową tradycją, zagwarantowaliśmy również miejsce młodym adeptom nauki, po to, żeby przedstawić ich pierwsze próby pisarskie. W tym numerze publikujemy artykuł absolwentki WNP, Martynty Sajdak, pt. *Nadzór kuratora sądowego wobec ucznia wagarującego*.

W dziale *Recenzje* znajdują się trzy omówienia publikacji naukowych, które ukazały się niedawno. Natomiast w *Kronice* zamieszczono dwa sprawozdania z minionych wydarzeń naukowych.

Tak jak wspomniano, redaktorką działu tematycznego w bieżącym numerze jest Izabela Gątarek. Wstęp jej autorstwa publikujemy poniżej.

Dariusz Stępkowski, Emilia Śmiechowska-Petrovskij

Rodzina to pierwszy „wychowawca” dziecka. Postępowanie rodziców oddziałuje w znaczący sposób na rozwój dziecka nie tylko w okresie dzieciństwa. Rzutuje również na jego późniejsze, dorosłe już życie. Obraz własnej osoby i pozytywna samoocena kształtują się na bazie doświadczeń wyniesionych z domu rodzinnego. Tak więc rodzina odgrywa niedającą się niczym zastąpić rolę w kształtowaniu dziecka, a przez to również do pewnego stopnia predeterminuje jego dążenia życiowe, preferowane wzorce postępowania i definicje sukcesu życiowego.

Tytuł działu tematycznego niniejszego numeru „Forum Pedagogicznego” (*Aktywność wychowawcza środowiska rodzinnego w kontekście holistycznie ujmowanego zdrowia dziecka*) nabiera szczególnego znaczenia w obliczu choroby dziecka, w tym zwłaszcza przewlekłej. Zaburzenie w rozwoju dziecka, spowodowane chorobą, wymaga wielu dodatkowych obowiązków ze strony rodziców i opiekunów. Wiąże się też z negatywnymi przeżyciami wywołanymi poczuciem długotrwałego zagrożenia, a ponadto prowadzi do niepokoju i bezsilności. Chore dziecko koncentruje na sobie niemal całą uwagę rodziny, może doprowadzić do jej kryzysu, a niekiedy nawet rozpadu. Z uwagi na złożoność procesu choroby przewlekłej i dodatkowe obciążenia z nią związane dla dziecka i jego rodziny konieczne jest zagwarantowanie wszystkim tym osobom wielorakiego wsparcia – nie wyłączając pomocy duchowej.

Współcześnie obserwuje się tendencję wzrostową w częstotliwości występowania chorób przewlekłych u dzieci (GUS 2011; Babiarsz, Szumilas 2013, s. 9–32). Wynika ona, po pierwsze, ze zmiany trybu życia dzieci. W związku z tym znacznie częściej pojawiają się wśród nich schorzenia, które jeszcze do niedawna stwierdzano niemal wyłącznie u dorosłych, np. cukrzyca typu II (Cytowska, Winczury 2007, s. 9–39). Po drugie, wzrostowa tendencja odnośnie do chorób przewlekłych wśród dzieci

wiąże się paradoksalnie z lepszą ich wykrywalnością. Dzięki znacznie doskonalszej diagnostyce ujawniają się u dzieci schorzenia, które jeszcze kilka dekad temu były nieznane bądź uważane za niemożliwe do zdiagnozowania (zwłaszcza we wczesnym etapie rozwoju). Trzeciej i ostatniej przyczyny wspomnianej tendencji należy dopatrywać się w coraz niższym wskaźniku umieralności i wzrastającym poziomie przeżywalności dzieci z chorobami przewlekłymi, dzięki doskonaleniu technik medycznych i terapii. Znacznie większy odsetek dzieci z chronicznymi schorzeniami żyje dłużej niż przed laty.

W tym kontekście nie sposób nie wspomnieć o problematyce chorób cywilizacyjnych. Analiza objawów, przebiegu, rokowania i leczenia tych chorób może skłaniać do wniosku, że medycyna XXI wieku, pomimo postępu technologicznego, pozostaje nadal bezsilna wobec zagrożeń, jakie niesie ze sobą współczesny świat. Ten wniosek jest jednak błędny i wynika z lekceważenia faktu, że szeroko rozumiana opieka medyczna oznacza zaledwie o 10 proc. mniej zagrożeń chorobami. Czynnikiem, który aż w 50 proc. warunkuje dobrostan zdrowotny, jest styl życia, a ten kształtuje się od najmłodszych lat w rodzinie. Dzieci, obserwując postawy i zachowania rodziców, naśladują je najpierw w sposób nieświadomy, a potem już coraz bardziej świadomie. Ta prawidłowość obejmuje wszystkie obszary życia, w tym również troskę o zdrowie. Z naciskiem trzeba zatem podkreślić, że konieczne są działania prorodzinne, w tym promocja zdrowego stylu życia i profilaktyka prozdrowotna, które są w stanie przynieść długotrwały, oczekiwany efekt, gdyż uczulają na omawianą problematykę od najmłodszych lat.

Wspomniane powyżej działania na rzecz profilaktyki, prewencji i promocji zdrowia oraz edukacji prozdrowotnej powinny rozpocząć się w najwcześniejszym dzieciństwie. Poza tym muszą być one stałym elementem narodowego programu ochrony zdrowia i podstawy programowej kształcenia ogólnego na różnych poziomach edukacji. Te działania pozostaną bezowocne, jeżeli nie zostaną włączeni w nie rodzice i opiekunowie, którzy tworzą pierwsze środowisko – oby zdrowego (!) – rozwoju dziecka.

W części tematycznej prezentowanego numeru „Forum Pedagogicznego” zostały zamieszczone artykuły traktujące holistycznie tytułowe zagadnienie. Spektrum spojrzeń ich autorów rozciąga się od ukazania *Koncepcji zdrowia u młodzieży szkół ponadgimnazjalnych* (J. Pilch-Łosiak), przez poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: *Kiedy otoczenie ma znaczenie: aktywność fizyczna w oczach młodzieży akademickiej uczelni warszawskich* (A. Korwin-Szymanowska) i *Umiejscowienie kontroli rodzicielskiej matek a ich współpraca ze specjalistami w procesie terapii dzieci z opóźnieniem rozwoju psychoruchowego* (A. Lew-Koralewicz), aż po rozważania w sprawie *Wychowania do empatii jako sposobu na redukcję stresu oraz jego szkodliwych skutków u dzieci i młodzieży* (M. Ciechomski). Spośród artykułów odnoszących się bezpośrednio do sfery zdrowia i jej zaburzeń należy wskazać na tekst K. Wereszki pt. *Uczeń z wadą słuchu w integracyjnym i włączającym systemie nauczania* i rozważania I. Kucharczyk i M. Olempskiej-Wysockiej zatytułowane

Trudności sensoryczne a pełnienie roli ucznia na przykładzie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zapraszając do lektury, mamy nadzieję, że będzie ona inspirująca i pobudzi Czytelników do refleksji nad aktywnością wychowawczą środowiska rodzinnego w zakresie holistycznie ujmowanego zdrowia dziecka.

Izabela Gątarek

Bibliografia

- Babiarz M. Z., Szumilas E. M. (2013). *Ocena wybranych aspektów zdrowia dzieci w Polsce w perspektywie badań GUS i badań własnych*. „Zdrowie i Dobrostan”, 1, s. 9–32.
- Winczura B., Cytowska B. (2007). *Dziecko chore. Zagadnienia biopsychiczne i pedagogiczne*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.